

KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEM

# A TEHETSÉGESEK TANÍTÁSA

*Szerkesztette és fordította:*

**TÓTH LÁSZLÓ**



Debrecen, 1998

---

# TARTALOM

---

ELŐSZÓ .....	7
<b>1. A tehetség színre lép .....</b>	<b>9</b>
TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS .....	10
• A TEHETSÉG MEGHATÁROZÁSA .....	14
A KORMÁNY SZEREPVÁLLALÁSÁNAK ALAKULÁSA .....	20
ÖSSZEFOGLALÁS .....	26
GYAKORLATI FELADATOK .....	28
IRODALOM .....	29
<b>2. A tehetség természete: Kiket tekintünk tehetségeseknek és hogyan azonosíthatjuk őket? .....</b>	<b>31</b>
A TEHETSÉGET JELZŐ VISELKEDÉSJEGYEK .....	32
A TEHETSÉGESEK AZONOSÍTÁSA ÉS SZÜRÉSE .....	33
AZONOSÍTÁS A SPECIÁLIS POPULÁCIÓK ESETÉBEN .....	42
AZ ESETTANULMÁNY MINT AZONOSÍTÁSI TECHNIKA .....	44
AZ ÁTFOGÓ KÉP KIALAKÍTÁSÁNAK SZEREPE .....	45
ÖSSZEFOGLALÁS .....	46
GYAKORLATI FELADATOK .....	47
IRODALOM .....	47
<b>3. A tehetségesek individualizált oktatása .....</b>	<b>50</b>
ÖNÁLLÓ KUTATÁS .....	50
CÉLOK ÉS KÖVETELMÉNYEK A TEHETSÉGESEK INDIVIDUALIZÁLT PEDAGÓGIAI PROGRAMJAIBAN .....	53
INDIVIDUALIZÁLT OKTATÁSI TERV KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA .....	58
ESETTANULMÁNY .....	65
ÖSSZEFOGLALÁS .....	74
GYAKORLATI FELADATOK .....	75
IRODALOM .....	75
<b>4. A tehetségfejlesztő programok tervezése .....</b>	<b>77</b>
A PROGRAMTERVEZÉS ALAPELVEI .....	77
AZ ELMÉLET ÉS A GYAKORLAT ÖSSZHANGJÁNAK MEGTEREMTÉSE .....	79
A KÖZÖSSÉGI ERŐFORRÁSOK KIALAKÍTÁSA .....	82
ADMINISZTRATÍV INTÉZKEDÉSEK .....	83
A TANTERVFEJLESZTÉS KERETEL .....	91
ÖSSZEFOGLALÁS .....	97
GYAKORLATI FELADATOK .....	98
IRODALOM .....	98

<b>5. Tantervi stratégiák a tehetségesek fejlesztéséhez .....</b>	<b>101</b>
A DIFFERENCIÁLT TEHETSÉGTANTERV KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPELVEI ÉS AZ ALAPELVEKHEZ IGAZODÓ TANTERVI STRATÉGIÁK.....	102
A TANANYAG SŰRÍTÉSE .....	103
A KUTATÁSHOZ SZÜKSÉGES KÉPESSÉGEK.....	105
KÉRDEZÉS .....	111
VIZSGÁLÓDÁS.....	114
KREATÍV PROBLÉMAMEGOLDÁS.....	116
SZIMULÁCIÓ.....	121
FUTURISZTIKA.....	126
ÖSSZEFOGLALÁS.....	131
GYAKORLATI FELADATOK.....	132
IRODALOM.....	133
<b>6. A természettudományi tárgyak és a matematika tanítása a tehetségeseknek.....</b>	<b>135</b>
A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRGYAK TANÍTÁSA.....	136
AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK AZ ISKOLÁKNAK.....	139
A MATEMATIKA TANÍTÁSA .....	149
AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK AZ ISKOLÁKNAK.....	152
ÖSSZEFOGLALÁS.....	160
GYAKORLATI FELADATOK.....	160
IRODALOM.....	161
<b>7. A nyelv és irodalom és a társadalomismeret tanítása a tehetségeseknek.....</b>	<b>164</b>
AZ ANYANYELVI TÁRGYAK TANÍTÁSA.....	165
AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK A NYELV ÉS IRODALOM TANÍTÁSÁHOZ.....	167
AZ ISKOLÁBA LÉPÉS ELŐTT OLVASNI TUDÓ TEHETSÉGES GYERMEKEK PROBLÉMÁJA .....	174
A TÁRSADALOMISMERET TANÍTÁSA.....	175
AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK A TÁRSADALOMISMERET TANÍTÁSÁHOZ.....	178
ÖSSZEFOGLALÁS.....	188
GYAKORLATI FELADATOK.....	189
IRODALOM.....	190
<b>8. A tehetségesek tanárai .....</b>	<b>192</b>
A TEHETSÉGESEK TANÍTÁSÁRA VALÓ ALKALMASSÁG.....	192
A TANÁROK FELKÉSZÍTÉSE .....	198
A TEHETSÉGESEK TANÁRAINAK TEKINTETT SZEMÉLYEK.....	203
A SEGÍTŐ FOGLALKOZÁSÚAK SZEREPE.....	207
ÖSSZEFOGLALÁS.....	208
GYAKORLATI FELADATOK.....	209
IRODALOM.....	209

<b>9. A tehetségfejlesztő programok értékelése.....</b>	<b>212</b>
AZ ÉRTÉKELÉS FOGALMA.....	212
AZ ÉRTÉKELÉS LEGFONTOSABB JELLEMZŐI.....	213
A TEHETSÉGES DIÁKOK ÉRTÉKELÉSÉNEK SAJÁTOS PROBLÉMÁI.....	220
ÖSSZEFOGLALÁS.....	228
GYAKORLATI FELADATOK.....	228
IRODALOM.....	229
<b>10. A tehetségesek speciális csoportjai .....</b>	<b>230</b>
AZ ELTÉRŐ KULTURÁLIS HÁTTERŰ TEHETSÉGESEK.....	231
A HÁTRÁNYOS HELYZETŰEK.....	243
A KIMAGASLÓAN KREATÍVAK.....	248
AZ AKADÁLYOZOTT TEHETSÉGESEK.....	252
A TEHETSÉGES LÁNYOK.....	255
A KIMAGASLÓAN TEHETSÉGESEK.....	259
ÖSSZEFOGLALÁS.....	262
GYAKORLATI FELADATOK.....	264
IRODALOM.....	264
<b>11. A tehetséges tanulók személyiségének fejlesztése.....</b>	<b>268</b>
AZ ÖNISMERET ÉRZELMI ÖSSZETEVŐJÉNEK JELENTŐSÉGE.....	269
AZ ÖNISMERET MODELLJE.....	269
KOMMUNIKÁCIÓ MÁSOKKAL.....	282
ÉNINTEGRITÁS.....	285
AZ ÖNIRÁNYÍTÁS ÚTJÁN.....	288
A PÁLYÁVAL SZEMBENI IGÉNYEK EMELÉSE.....	292
A SZÜLŐK SZEREPE A TEHETSÉG GONDOZÁSÁBAN.....	295
ÖSSZEFOGLALÁS.....	298
GYAKORLATI FELADATOK.....	299
IRODALOM.....	299
<b>12. Új távlatok a tehetségesek tanulásában .....</b>	<b>301</b>
AGYKUTATÁS.....	302
VIZUALIZÁCIÓ.....	305
SZUGGESZTOPÉDIA.....	311
BIOFEEDBACK.....	312
A TECHNIKA SZEREPE AZ INTELLIGENCIA ÉRTELMEZÉSÉBEN.....	314
ÖSSZEFOGLALÁS.....	320
GYAKORLATI FELADATOK.....	321
IRODALOM.....	321
<b>13. Tendenciák és problémák a tehetségesek oktatásában.....</b>	<b>324</b>
A TEHETSÉGESEK OKTATÁSÁNAK HELYZETE NAPJAINKBAN.....	324
A TEHETSÉGESEK OKTATÁSÁNAK TENDENCIÁI.....	326

NEMZETI JELENTÉSEK AZ ISKOLAI OKTATÁS SZÍNVONALÁRÓL ÉS EZEK AJÁNLÁSAI A TEHETSÉGESEK OKTATÁSA SZÁMÁRA.....	327
A TEHETSÉGESEK OKTATÁSÁNAK AKTUÁLIS PROBLÉMÁI .....	333
ÖSSZEFOGLALÁS.....	336
GYAKORLATI FELADATOK.....	337
IRODALOM.....	338

### **Függelék**

ELNÖKVÁLASZTÁS.....	339
A TEHETSÉGFEJLESZTÉSI SZAKÉRTŐI DIPLOMA MEGSZERZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES SZAKMAI KOMPETENCIÁK.....	343
Névmutató .....	347